

... și pentru liniștea conștiinței sale. Îi va arăta că Dumnezeu
... moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă și să fie viu, îi
... iertarea, dacă se căiește pentru păcatele sale și dacă se hotă-
... dată voința și sinceritatea să nu mai repete păcatele săvârșite.
... îl va asigura că prin aceasta va scăpa nu numai de chinurile
... pentru păcatele săvârșite, ci și de neajunsurile și neputințele
... de pe urma lor.

... cazuri de duhovnici care știu să aducă pe cel ce se mărturi-
... la durerea pînă la lacrimi pentru păcatele lui. Asemenea duhov-
... împlinesc, poate fără să știe, sfaturile Sf. Părinți.

În cazul acesta duhovnicul ia asupra sa răspunderea și căința sufe-
... pentru păcatele ce îi se mărturisesc, intensificînd răspunderea și
... sau chiar producîndu-le în penitent cînd ele nu s-au produs în
... din inițiativă proprie. Precum are o inițiativă în pregătirea cre-
... credinciosului pentru mărturisire, așa are o inițiativă în intensificarea sau
... producerea durerii în acela pentru păcatele ce le mărturisește. El își
... într-un anumit sens neputințele aceluia și suferă pentru ele,
... lui Hristos (Isaia LIII, 4), ca și cînd ar fi ale sale, dar prin
... îl transmite aceluia puterea sa de a le depăși prin adîncirea în
... a suferinței pentru ele. Comuniunea între preot și credincios, în-
... mai înainte pentru pregătirea spre mărturisire, se adîncește acum
... suferința comună pentru păcatele celui ce se mărturisește. Duhovni-
... trebuie să devină atît de unit spiritual cu acela încît neputința ace-
... să devină neputința sa și puterea sa să devină puterea aceluia. Dar
... se va realiza nu ocolind suferința, ci trăind-o împreună, ba chiar
... prin inițiativa preotului de a participa la suferința aceluia și
... cu mai multă intensitate ca acela, datorită conștiinței sale
... despre gravitatea păcatelor săvârșite de penitent și despre
... urmărilor lor. Nu fără sens Sfîntul Apostol Pavel dă reco-
... : «Purtați-vă sarcinile unii altora» (Gal. VI, 2), după recoman-
... : «De va cădea vreun om vreodată în vreo greșală, voi, care sîn-
... duhovnicești, să-l ridicați cu duhul blîndeții» (VI, 1). Prin suferința
... păcate cel credincios scapă de pericolul tocirii spirituale, iar
... participarea altuia, în speță a preotului, la suferința lui și prin adîn-
... aduce suferinței lui prin această participare, suferința îi de-
... de putere. Căci suferința altuia pentru el, dă credinciosului
... timp dovada că nu e o cantitate vrednică de disprețuit, ne-
... de a fi luată în seamă, ci are un preț așa de mare că suferă pen-
... altul; suferă chiar mai mult decît el. Iar cînd acest altul e re-
... prezentantului lui Dumnezeu, el este asigurat că acest altul suferă pentru
... în numele Domnului, deci că el are un preț în fața lui Dumnezeu în-
... . Odată cu încrederea în valoarea sa, această suferință a altuia
... în speță a preotului ca reprezentant al lui Dumnezeu, tre-
... în el puterea de recunoștință pentru acela, în speță pentru Dum-
... . Trezeste în el recunoștința pentru Dumnezeu, care a trimis la
... reprezentant al Său ca să-i aducă asigurarea interesului pe
... pentru el și a voinței Lui de a-l ierta și mîntui. Cu aceasta el

scapă din descurajarea sa, din sentimentul
reface. El capătă puterea de a se reumaniza; o capătă
mele lui Dumnezeu, sau de la Dumnezeu; capătă
a suferit pe cruce și pentru el.

În sensul acesta se luminează adevărul că refacerea
este o taină ce se săvârșește în comuniune. Dar comuniunea
realizează prin tăria superioară a unuia din cei doi, sau dintre
tărie care nu-i poate veni aceluia decît de la Dumnezeu, sau din
știința lui că lucrează ca trimis al lui Dumnezeu, sau ca sol al iubirii
și puterii mîntuitoare a lui Hristos. Numai așa se poate realiza comu-
niunea adevărată, comuniunea suferitoare pentru păcatele unuia din
cei doi: ca comuniune în Dumnezeu, sau mai precis în Hristos, care
este și el în această comuniune și o întărește prin suferința Lui pentru
și cu cel ce a păcătuit, dar care, prin faptul că se mărturisește, dovedește
că se căiește, deci suferă pentru păcatele lui.

Și numai în această comuniune în Dumnezeu și în conștiința despre
ea se săvârșește taina refacerii ființei umane și a dezlegării ei din ser-
vitutea păcatelor și din neputințele produse de ele.

Mîntuitorul a pus într-o legătură puterea promisă ucenicilor Săi de
a lega și dezlega păcatele (Matei XVIII, 18) cu asigurarea că «dacă doi
se vor învoi pe pămînt în privința unui lucru pe care îl vor cere, se va
da lor de către Tatăl Meu carele este în ceruri»; și a adăugat: «căci
unde sînt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlo-
cul lor» (Matei XVIII, 19—20). Aceasta înseamnă că Dumnezeu își co-
munică harul iertării unității de iubire și de cerere a celor doi, unității
lor, care este și o voință de unitate cu Dumnezeu întrucît se referă în
unitatea lor la Dumnezeu.

Preotul ca prieten iubitor care se deschide în înțelegătoare și com-
pătimitoare ascultare și cel ce i se deschide cu încredere în mărturisire,
o fac aceasta în numele lui Hristos, sau cu gîndurile lor ridicate în
comun la Hristos. Prin aceasta s-au unit nu numai între ei, ci și în Hris-
tos. Depășindu-și izolarea atît în raportul dintre ei cît și față de Hristos,
ei se află de fapt în atmosfera lui Hristos și pe măsură ce se adîncesc
în comuniunea prestării și primirii mărturisirii, se adîncesc în comuni-
unea cu Hristos.

«Cine iubește e departe de tot păcatul», spune Sfîntul Policarp de
Smirna (*Epistola către Filipeni* III, 3). Dar cine iubește, prin faptul că
e străin de tot păcatul, iartă totodată. Căci cine nu iartă, păcătuiește.
Numai Dumnezeu poate condamna fără să păcătuiască. În momentele
cînd preotul ascultă pe cel ce își mărturisește păcatele cu căință; el nu-l
poate condamna, el nu poate să nu compătimizească cu acela și să nu-l
iubească prin urmare. Dar el condamnă totuși păcatul, despărțind prin
aceasta pe penitent de păcatele lui. El compătimizește cu atît mai mult
cu persoana aceluia, cu cît condamnă mai mult păcatul. Și prin amîn-
două e străin de păcat. În felul acesta el comunică aceluia starea lui
străină de orice păcat. S-a spus că duhovnicii se încarcă cu toate păca-
tele ce li se mărturisesc. Dar din alt punct de vedere, ei sporesc în
curăție prin ascultarea mărturisirilor făcute cu căință, prin iubirea com-

pătimitoare și prin pornirea de iertare a păcătoșilor, ca și prin pornirea de condamnare a păcatului ce se trezește de fiecare dată în ei.

Dar în hotărîrea preotului de a ierta și în starea străină de păcat la care se ridică în momentele ascultării mărturisirii, e dragostea iertătoare și curățitoare a lui Dumnezeu. Pavel Florensky zice: «Iubirea dă celui ce iubește puteri deosebite și aceste puteri înving păcatul»¹. Sfântul Ignatie Teoforul zice și el: «Cînd voi sinteți adunați mai strîns la un loc, puterile satanei sînt alungate și stricăciunea provocată de el e înlăturată în consensul credinței» (*Epistola către Efeseni XIII, 1, 2*). Dar nu există, sau nu trebuie să existe semenii mai strîns adunați decît preotul și credinciosul în momentele mărturisirii.

Dar mereu trebuie să accentuăm că nu în conștiința unei inocențe proprii, deci nu în numele purității sale proprii și al prezumției că prin ea poate curăți și pe alții, dă preotul dezlegarea de păcate, ci în conștiința că, ridicîndu-se la voința sinceră și smerită de a nu condamna pe altul, obține de la Dumnezeu însuși, odată cu iertarea sa, iertarea credinciosului ce i se mărturisește. În smerenia cu care dă dezlegarea se manifestă conștiința că nu el, care este de asemenea un păcătos, iartă, ci Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel, după ce îndeamnă pe adresații Epistolei către Galateni să îndrepte pe cel căzut în vreo greșală cu duhul blîndetii, îi îndeamnă să nu se socotească vreunul din ei, că «este ceva». «Pentru ca de se socotește vreunul că este ceva, deși nu este nimic, se amăgește pe sine însuși» (*Gal. VI, 3*).

Pavel Florensky comentează în acest sens parabola slujitorului nedrept, care iartă datoriile debitorilor săi — deși după lege n-ar fi trebuit să o facă, pentru că o făcea în contul bogăției stăpînului sau. Și totuși Mîntuitorul îl lauda pe acela, ba chiar îi îndeamnă pe toți să-și facă prieteni din bogăția altuia (a Stăpînului ceresc), pentru ca și acela să se interpună pentru ei (*Luca XVI, 1—9*). Preotul nu va ierta nici bagatelzînc pacatele ce le iartă. Căci în acest caz ar bagateliza propriile sale păcate; în cazul acesta s-ar ridica fără smerenie peste judecata lui Dumnezeu care iartă păcatele tără să le bagatelizeze fără să dispenseze pe cel ce crede de smerenia și de recunoașterea rului lui Dumnezeu. În aceasta minimalizare a păcatelor altuia de către preot s-ar ascunde ce fapt minimalizarea păcatelor sale, odată cu voința de a trece peste judecata lui Dumnezeu fără smerenie. El s-ar identifica cu păcatele sale și l-ar face și pe penitent să facă la fel. Preotul lucrează în Taina Pocăinței ca slujitor al lui Dumnezeu, dar în conștiința smerită a păcătoșeniei proprii și cu încrederea în marea milă a lui Dumnezeu pune în dezlegarea ce o dă penitentului în numele Domnului și o iertare a lui din toată inima sa, cu sentimentul că chiar dacă iartă eventual ceea ce n-ar trebui să ierte, Dumnezeu va ratifica iertarea dată de el, iertînd prin aceasta și păcatele asemănătoare ale lui. El își aduce de fiecare dată aminte cuvîntul Mîntuitorului: «Că de veți ierta oameni-

¹ Pavel Florensky. *Der Pfeiler und die Grundfeste der Wahrheit, 11 Brief: Die Freundschaft*, in «Östliches Christentum. Dokumente» Herausgegeben von Nicolae v. Bubnoff und Hans Ehrenburg. II Philosophie. Munchen, 1925, p. 180.

lor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru cel din ceruri (Mat. VI, 14). El iartă pentru că vrea să fie iertat. El știe că poate depăși măsura sa în iertare, dar condamnându-se el însuși pentru această faptă din iubire și pentru păcatele sale pentru care vrea să obțină prin această iertare, are asigurarea de la Hristos că va fi iertat. În acest sens se spune de preot că se încarcă cu toate păcatele iertate ale altora. Avem aci un alt paradox : în măsura în care preotul se condamnă, el știe că va fi iertat.

Dar nu trebuie să se uite că iertarea care vine prin preot din conștiința că lucrează în numele lui Dumnezeu, este ușurată nu numai de iubirea smerită, înțelegătoare a preotului față de cel ce se mărturisește, ci și de încrederea acestuia în preot ca reprezentant al lui Dumnezeu. Chiar faptul că acesta s-a hotărât să se mărturisească preotului, arată că el a depășit într-o anumită măsură starea de păcat, întrucât a depășit nepăsarea lui față de Dumnezeu și de reprezentantul Lui, întrucât a depășit totala sa încredere în oameni întrucât a depășit orgoliul, nepăsarea sau disperarea care-l țin pe omul credincios în păcat și departe de mărturisire, Sfinții Părinți spun că și Adam și Iuda ar fi fost iertați dacă s-ar fi pocăit. Iubirii încrezătoare a duhovnicului îi vine în întâmpinare iubirea încrezătoare a celui ce se mărturisește, sau încrederea lui în Dumnezeu și în om. Se întâmpină două iubiri, două încrederi în om, din credința în mila lui Dumnezeu și din încrederea Lui în făptura Sa. Și acestei întâlniri de încrederi îi vine în întâmpinare harul iertării lui Dumnezeu sau încrederea lui Dumnezeu în cel ce se mărturisește și confirmarea iertării dată lui prin preotul care iartă din credința în Dumnezeu și în numele iubirii Lui.

Din toate cele spuse mai rezultă că nu printr-o măiestrie psihanalitică ce-și pune încrederea în competența științifică și nu în dragoste și în iubirea iertătoare a lui Dumnezeu, va reuși preotul să-l facă pe credincios să-și destănuie păcatele lui și să le depășească. Căci cel credincios se ferește să se vadă redus la starea de obiect al unei tehnici. Ceea ce-l va ajuta să se mărturisească va fi iubirea profund umană a preotului ca prieten sau mai precis ca părinte spiritual, calitate care însă nu exclude, ci implică experiența, înțelepciunea și viața spirituală a lui. Credinciosul va împlini atunci și va experia prin fire recomandarea Sfântului Maxim Mărturisitorul : «Nu lepăda cu ușurință dragostea duhovnicească...» (*Capita de charitate* IV, 25).

Dar ca preotul să aibă această iubire, trebuie să se simtă pătruns de o adâncă responsabilitate în fața lui Dumnezeu, responsabilitate pe care o va simți și credinciosul ca forță ce adâncește și menține dragostea neclintită a preotului față de el. Responsabilitatea aceasta a preotului crește din conștiința că el va da socoteală pentru sufletele pe care le-a primit în grija lui, cum spune Sfântul Nil Ascetul : «Căci precum pentru el, așa va da socoteală și pentru aceia, odată ce a primit să se îngrijească de mântuirea lor» (*Tractatus de monastica exercitatione*, 31 ; P.G., LXXIX, 719—810).

Dacă ridicarea credinciosului din starea de păcat și din neputința produsă de păcat se realizează prin iubirea încrezătoare ce a lucrat în-

tre preot și el, din puterea iubirii încrezătoare a lui Dumnezeu, această iubire încrezătoare trebuie să continue să lucreze și după terminarea actului sacramental. Preotul trebuie să ajute pe cel ce s-a mărturisit și după aceea, ca el să nu mai recadă ușor în păcatele mărturisite. În această ajutorare în continuare, preotul se conduce de ideea că penitentul nu a fost pur și simplu un delictent, care în parte a fost iertat, în parte trebuie să suporte o pedeapsă, sau să dea o satisfacție justiției divine prin niscai fapte sau suferințe ulterioare, pentru delictele lui, ci un delictent și un bolnav. Păcatele au provenit într-o anumită măsură dintr-o slăbiciune și au mărit slăbiciunea. Ele au fost delict, dar și efectele unei boli. Așa au considerat păcatele scriitorii și Părinții Bisericii din primele secole. În acord cu aceasta, ei socoteau pe preoți și pe episcopi medici². Aspectul de delict este iertat de Dumnezeu cel milostiv pentru jertfa lui Hristos; aspectul de boală trebuie vindecat din aceeași putere a iubirii lui Dumnezeu, manifestată în parte prin preot, dar și prin eforturile credinciosului.

De aceea preotul nu lucrează în calitate de judecător în scaunul mărturisirii decât în sensul că pronunță milostivul decret al iertării din partea lui Dumnezeu și face dependentă iertarea de constatarea căinței penitentului. De mare importanță este și rolul preotului ca medic și îndrumător.

Dar boala, deși lovită în inima ei în Sfânta Mărturisire, lasă o slăbiciune în ființa celui ce s-a mărturisit cu căință, s-a hotărât să nu mai păcătuiască și a primit iertarea. De aceea rolul preotului ca medic și îndrumător continuă și după terminarea Sfintei Taine, ca să ajute pe cel ce s-a hotărât să lupte împotriva ispitelor repetării păcatelor mărturisite, să micșoreze slăbiciunea de pe urma lor, pe baza recomandărilor preotului ca medic, pînă la vindecarea deplină a slăbiciunii. Și așa cum boala a primit lovitură mortală în comuniunea în Dumnezeu a preotului cu penitentul, tot așa vindecarea deplină a slăbiciunii de pe urma boli, are nevoie de continuarea acestei comuniuni în Dumnezeu între penitent și preot. Astfel preotul trebuie să rămână într-o comuniune intimă cu cel ce s-a mărturisit.

² Origen spune: «Probează înaintea medicului cătușa trebuie să-ți spui cauza bolii tale, ca să se fie bună ca și boala, să plîngă cu cel ce plînge care să cunoască disciplina partecipi la durere și a compătimității, ca astfel de va spune ceva acela care mai înainte s-a crezut ca medic priceput și milos, de va da vreun sfat, să-l împlinesti și să-l urmezi» (*Selecta in Psalmos, Hom. II in Psalm. XXXVII; P.G. XII. 138*). Vezi și Iodern, *Hom. I in Psalm. XXXVII; loc. cit. 1599*. «et hi omnes qui post apostolos in Ecclesia positi sunt, calibusque curandorum vulnerum disciplina comissa est quos voluit Deus in Ecclesia suae esse medicos animarum». Sfântul Vasile cel Mare spune și el: «Mărturisirea pacatelor are rostul, pe care-l are arătarea boilor trupești. Precum deci, bolile trupesti, nu le descoperă oamenii: oncărora s-ar nimerni, ci numai celor experimentați în tămăduirea lor, așa și mărturisirea păcatelor trebuie să se facă la cei ce pot să le tămăduiască» (*Reg. brev. tract. in terr. 279; P.G. XXXI. 1236*).

Aphraates spune și el: «Căci cel ce a fost rănit în luptă, nu se rușinează să se încredințeze minilor unui medic intelept. Așa trebuie și un om pe care l-a rănit satana, să nu se rușineze a-și mărturisi păcatele, a le părăsi și a se ruza să i se dea ca doctorie pocăința» (*Aphraates des persischen Neisen Homilien, aus dem Syrischen ubersetzt und erlautet von dr. Georg Bert, in: «Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur», III, 3-4, Leipzig, 1896; Homil. 7, p. 115.*

Apare aci un nou paradox : pe de o parte, preotul trebuie să în-
groape în sine slăbiciunile ce i s-au mărturisit de către fiecare, pe de
alta, el trebuie să le poarte realmente ca pe ale sale, să sufere pentru
cei ce se află sub povara lor și să-i ajute prîn aceasta să le învingă tot
mai mult, să devină tot mai tari. El trebuie să rămînă prietenul intim al
credincioșilor, să-i îndrume pe toți, să sufere pentru toți, să însușească
curaj spre bine tuturor, dar să facă aceasta cu fiecare în mod intim, con-
fidențial, neștiut de ceilalți. Pe de o parte, toți să vadă că preotul e prie-
tenul credincioșilor, pe de alta, fiecare să aibă legătura sa confiden-
țială cu preotul. Inima lui să fie centrul unor fire tainice care îl leagă
tainic cu toți credincioșii săi. Sînt tot atîtea moduri prin care el întă-
rește pe fiecare ca să-și învingă slăbiciunile lui speciale, pe lîngă mo-
durile intime în care îl ajută. În felul acesta toți cei credincioși au în
preot un prieten confident, care-i cunoaște și le înțelege slăbiciunile
manifestate în anumite fapte și-i ajută. Iar prin preot fiecare va putea
întra într-o prietenie cu ceilalți enoriași.

În convorbiri frecvente ca cu un prieten, preotul va putea să înfă-
țișeze fiecăruia treptat concepția evanghelică despre viață, despre des-
tinația celui ce crede, despre calea lui de creștere spirituală, despre de-
pendența lui de Dumnezeu, despre iubirea lui Dumnezeu față de el, des-
pre obligațiile lui față de ceilalți, încît fiecare să se pomenească cu
timpul gîndind în esență ca preotul, ca Biserica în problemele sale,
dar și preotul învățîndu-se să aplice gîndirea sa evanghelică și biseri-
cească la problemele concrete ale fiecărui enoriaș și ale tuturor, la pro-
blemele enoriașilor din timpul său. Întreaga activitatea pastorală și de
îndrumare spirituală a preotului își are astfel o temelie concretă, solidă
și largă în prietenia intimă, confidențială, continuu improspătată a preo-
tului cu toți parohienii săi, care are ca centru profund mărturisirea și
duce la mărturisire.
